



Minna Aalto-Setälä

13.11.2023

Talousvaliokunnalle

KIRJALLINEN LAUSUNTO VALTIONEUVOSTON U-KIRJELMÄSTÄ KOSKIEN EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUSEHDOTUSTA KRIISINHALLINTAAN TARKOITETUSTA PAKKOLISENSOINNISTA (U 54/2023 vp)

Keskuskauppakamari kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston U-kirjelmästä eduskunnan talousvaliokunnalle koskien Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusehdotusta kriisinhallintaan tarkoitettua pakkolisensioinnista (COM 2023) 224 final) ja asetuksen (EY) N:o 816/2006 muuttamisesta (U 54/2023 vp). Esitämme kunnioittavasti seuraavaa.

Keskuskauppakamari kannattaa U-kirjelmässä esille tuotua kantaa siitä, että pakkolisensioinnin tulee olla mahdollinen ainoastaan viimesijaisena keinona, eli kun on kyse yhteiskunnan kannalta tärkeästä edusta ja samaan lopputulokseen ei ole mahdollista päästä muulla tavalla.

Kannatamme, että U-kirjelmässä esitetyn mukaisesti jatkotyössä varmistetaan ehdotettujen menettelyiden TRIPS-sopimusehtojen mukaisuus.

Asianmukaisen korvauksen osalta tulisi pitää huolta siitä, että määrättävät kompensatiot mukailisivat vapaan sopimisen kautta muodostuneita taloudellisia korvauksia. Eli määrättävien korvausten tulisi olla suhteessa vapaan sopimisen kautta syntyneitä, vallitsevien käytäntöjen mukaisia rahallisia korvauksia. Näin tutkimukseen ja tuotekehitykseen investoivalla teollisuudella olisi myös kriisitilanteissa riittävä houkutin osallistua ratkaisun löytämiseen. Ilman asianmukaista korvausta tutkimus- ja tuotekehitystoimintaa ei tehtäisi eikä lisensoitavaa teknologiaa olisi.

Koronakriisi osoitti, että todellisessa hätätilanteessa yritykset ryhtyivät toimiin ja tarvittuun yhteistyöhön eikä pakkolisensseille ollut tarvetta. Kriisitilanteiden varalta tulee kuitenkin muistaa, ettei pakkolisensiointijärjestelmä sinällään helpota teknologiansiirtoa eli patentit eivät suurimmassa osassa tapauksia nopeuta tuotteen saatavuutta markkinoilla tilanteissa, joissa osaamista ei ole EU:n alueella jo olemassa, kuten alan laitoksia ja osaamista. Tämä koskee erityisesti lääkkeitä.

IP-oikeuksilla on merkittävä vaikutus Euroopan kilpailukykyyn. Ennakoitavissa olevaa säädösympäristö on yrityksille kriittinen, mistä syystä ennakoimaton säädösympäristö voi vähentää Euroopan houkuttelevuutta tutkimus- ja tuotekehitysalueena. Suomen ja muiden jäsenvaltioiden tulisi säilyttää päätöksenteko ja tarvittavan prosessin pakkolisensiointia koskeissa asioissa ja komission ainoastaan avustaa pyydettyä.

Minna Aalto-Setälä

Johtava asiantuntija IPR ja digitalisaatio